

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
УДК 340.116:355/359

Павленко Олег Анатолійович

*кандидат педагогічних наук,
начальник кафедри загальновійськових дисциплін
Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут*

Pavlenko Oleg

*PhD in Pedagogy,
Head of the Combined Military Disciplines Department
Military Institute of Telecommunication and Information Technologies
named after the Heroes of Kruty
ORCID: 0000-0001-8752-1949*

Пашинський Володимир Йосипович

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративного права та процесу
Навчально-науковий інститут права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Pashynskiy Volodymyr

*Doctor of Science in Law, Docent,
Professor of the Department of Administrative Law and Process
Educational and Scientific Institute of Law of
Taras Shevchenko National University of Kyiv
ORCID: 0000-0001-7349-2227*

**ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В СИСТЕМІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ В
ІНТЕРЕСАХ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

PRINCIPLES OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF MILITARY SPECIALISTS IN THE INTERESTS OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE

Анотація. У статті розглядаються актуальні аспекти професійної підготовки військових фахівців для потреб Збройних Сил України. Професійні принципи та прозорість у публічному адмініструванні військової освіти розглядаються як ключові елементи для досягнення стратегічних цілей та відповіді на виклики сучасного безпекового середовища.

Реформування системи військової освіти, що активно реалізується останні роки, вимагає чітких методологічних та ідеологічних орієнтирів для визначення подальших напрямків розвитку підготовки кадрів для Збройних Сил України. Зміни в суспільній та професійній свідомості, які визначають напрямок до європейської та північноатлантичної інтеграції, знаходять своє відображення у системі принципів. Принципи, як керівні установки в сфері безпеки та оборони, мають великий вплив на ефективність виконання службових та бойових завдань рядового, сержантського та офіцерського складу. Теоретико-методологічний аспект сутності та видів принципів публічного адміністрування у підготовці кадрів з вищою військовою освітою в інтересах Збройних Сил України ще не достатньо розроблений науковцями. Це вимагає проведення нових досліджень у цьому напрямку для вдосконалення та зміни наукових концепцій.

Ключові слова: військова освіта, підготовка кадрів, публічне адміністрування, вища освіта, принципи, Збройні Сили України.

Summary. The article examines actual aspects of professional training of military specialists in the context of the needs and tasks of the Armed Forces of

Ukraine. Professional principles and transparency in the public administration of higher military education are considered as key elements for achieving strategic goals and responding to the challenges of the modern security environment.

The reform of the military education system, which has been actively implemented in recent years, requires clear methodological and ideological guidelines for determining the further directions of development of personnel training for the Armed Forces of Ukraine. Changes in public and professional consciousness, which determine the direction of European and North Atlantic integration, are reflected in the system of principles. North Atlantic integration, are reflected in the system of principles. The principles, as guiding principles in the field of security and defense, have a great influence on the effectiveness of the performance of service and combat tasks by private, non-commissioned officers and officers. The theoretical and methodological aspect of the essence and types of principles of public administration in the training of personnel with higher military education in the interests of the Armed Forces of Ukraine has not yet been sufficiently developed by scientists. This requires conducting new research in this direction to improve and change scientific concepts.

Key words: *military education, personnel training, public administration, higher education, principles, Armed Forces of Ukraine.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Збройні Сили України стають перед викликами швидкозмінюваного світового контексту та внутрішніх потреб в безпеці та обороні. Професійна підготовка військових фахівців із вищою військовою освітою вимагає вдосконалення та оптимізації, адаптації до сучасних вимог та застосування принципів публічного адміністрування. Питання ефективності, гнучкості, системності та використання сучасних методів та технологій у підготовці військових фахівців є ключовими аспектами, які потребують дослідження та

оптимізації. Принципи прозорості, психологічної готовності та відкритості також важливі для забезпечення високого рівня підготовки та етичних стандартів серед військового персоналу. На сьогоднішній день, проблема полягає в ефективності управління кадровим забезпеченням, взаємодії з персоналом, удосконаленні рівня службової дисципліни та професіоналізму особового складу Збройних Сил України, а також в системі професійної підготовки військових фахівців у відповідності до потреб та інтересів Збройних Сил України, враховуючи сучасне геополітичне та технологічне середовище.

Отже, вирішення цих проблемних питань стане ключовим фактором забезпечення відповідності Збройних Сил України сучасним викликам та завданням у галузі оборони та безпеки.

Мета статті полягає у розкритті принципів публічного адміністрування професійної підготовки військових фахівців в інтересах Збройних Сил України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості та зміст принципів публічного адміністрування розглядали у своїх роботах такі вчені, як П. Баранчик [3], О. Замрій [5], О. Муза [9], В. Оксін [13]. Проблематику військової освіти досліджено у працях таких науковців, як І. Корж [7], В. Марценківський [8], М. Нещадим [10], Л. Петрова [12], С. Поляков [13], а також інші вчені. Проте, враховуючи триваючу російсько-українську війну, вимоги до підготовки військових фахівців у сучасних умовах, принципи публічного адміністрування, особливості професійної підготовки військових фахівців в інтересах Збройних Сил України досліджено у неповній мірі.

Виклад основного матеріалу. У руслі геополітичних нестабільностей та швидко змінюючихся викликів сучасного світу, роль військових фахівців стає ключовою для забезпечення національної безпеки та суверенітету. Професійна підготовка військових є важливим етапом, де

формується не лише їхні навички та знання, але й культура військової служби, відданість обов'язку та здатність ефективно реагувати на різноманітні виклики сучасного безпекового середовища. Підготовка військових кадрів в дусі солідарності, лідерства та етичних стандартів є важливими складовими успішного функціонування Збройних Сил України. Така підготовка стає фундаментом, на якому будується військова готовність та здатність відстоювати національні інтереси в будь-яких умовах. Визначення та розробка теоретичних основ та методологічних підходів до аналізу принципів публічного адміністрування у сфері військової освіти в Україні є невід'ємною частиною створення наукового фундаменту для досліджень. Професійна підготовка військових фахівців є ключовою складовою для забезпечення ефективності та безпеки військових операцій. Актуальні аспекти цієї підготовки зазвичай є:

1) зростання загроз кібербезпеці та інформаційної війни робить необхідною включення відповідних модулів у навчальні програми для забезпечення захисту військової інформації та інфраструктури;

2) освіта в сфері гібридної війни, яка включає в себе різні аспекти, такі як інформаційна, політична, економічна і військова стратегія, дозволяє військовим адаптуватися до різноманітних викликів;

3) зосередження на етиці та правах людини в контексті військових операцій є важливим аспектом для підтримання високого стандарту професійної поведінки;

4) зростання глобальних викликів вимагає від військових фахівців розуміння і спроможності співпрацювати з колегами та партнерами з інших країн;

5) використання сучасних технологій, таких як штучний інтелект, розумні системи, дрони та інші інновації, стає невід'ємною частиною навчання військових;

6) врахування специфіки та навичок, необхідних для участі в миротворчих місіях, зокрема взаємодія з цивільним населенням та гуманітарні аспекти;

7) забезпечення військових засобами для підтримання фізичної та психологічної готовності в умовах стресу та високого навантаження;

8) розвиток соціальних навичок та здатностей до взаємодії з різними групами, що може бути корисним у мирний час.

Розглянуті нами аспекти професійної підготовки військових фахівців для потреб Збройних Сил України забезпечують широкий спектр знань і навичок, допомагають військовим фахівцям ефективно впоратися з сучасними викликами та завданнями.

Щодо принципів публічного адміністрування, то вони є ключовими пріоритетами в системі професійної підготовки військових фахівців в інтересах Збройних Сил України, які визначають принципові підходи та цінності управління цією сферою та базуються на прозорості, ефективності та відповідальності. На нашу думку, до основних принципів публічного адміністрування в системі професійної підготовки військових фахівців належать:

принцип прозорості, який передбачає публічність інформації щодо процесів підготовки військових фахівців;

принцип відкритості сприяє підвищенню довіри громадськості та забезпечує ефективність системи;

принципи ефективності та професіоналізму визначають високий стандарт управління та підготовки військових кадрів, він включає в себе оптимізацію процесів, використання новітніх методів навчання та постійне вдосконалення;

принцип справедливості та рівних умов, який передбачає рівний доступ до ресурсів, навчальних можливостей та рівний статус у процесі навчання;

принцип адаптованості передбачає готовність системи підготовки реагувати на зміни у геополітичному, технологічному та соціокультурному середовищі;

принцип впровадження демократичних засад у прийнятті рішень та управлінні сприяє взаємодії між студентами, викладачами та адміністрацією, сприяючи розвитку громадянської свідомості;

принцип співпраці та партнерства визначає необхідність взаємодії з іншими освітніми та військовими інституціями, підприємствами та громадськістю для досягнення спільних цілей;

принцип інновацій визначає необхідність постійного впровадження новітніх технологій та методів навчання для підготовки військових фахівців, що відповідає вимогам сучасного військового середовища;

принцип індивідуалізації передбачає врахування потреб та особливостей кожного курсанта, щоб забезпечити оптимальні умови для розвитку його професійних навичок та знань;

принцип системності та комплексності визначає необхідність розгляду процесу підготовки військових фахівців як цілісної системи, що включає в себе не лише навчальні аспекти, але й соціальні та психологічні;

принцип соціальної відповідальності передбачає активну участь у вирішенні соціальних проблем та підтримку громадських ініціатив, спрямованих на благо суспільства та Збройних Сил;

принцип сталості передбачає стабільність та надійність системи підготовки військових фахівців, а також збалансований та відповідний залишок кадрового контингенту;

принцип глобальної інтеграції визначає потребу в активній участі в міжнародних освітніх та військових програмах для обміну досвідом та підняття стандартів навчання.

Також важливий принцип публічного адміністрування у системі професійної підготовки військових фахівців у інтересах Збройних Сил

України – це ефективність та гнучкість навчальних програм. Освіта для військових повинна відповідати сучасним вимогам безпеки та стратегічних завдань країни. Перш за все, важливо визначити конкретні потреби Збройних Сил та розвивати програми навчання, спрямовані на вдосконалення військових навичок. Другим важливим аспектом є підвищення рівня професійної кваліфікації викладачів та інструкторів. Лише компетентні та досвідчені фахівці можуть забезпечити якісну підготовку військових фахівців. Важливо впроваджувати сучасні методи навчання та забезпечувати доступ до передових технологій. Третій аспект – це відкритість до співпраці та обміну досвідом з іншими країнами та військовими організаціями. Міжнародна співпраця може забезпечити обмін кращими практиками, а також розширити горизонти військових фахівців. Важливо також забезпечити прозорість та відкритий діалог між управлінцями, викладачами та курсантами (студентами). Такий підхід сприяє створенню позитивної та мотиваційної навчальної атмосфери.

Отже, запропоновані нами принципи є не лише основою ефективного управління військовою освітою, але й визначають важливі цінності та стандарти, що керують професійною системою підготовки військових фахівців у межах національних інтересів та вимог сьогодення. Вони є фундаментальними для створення ефективною та якісною системи підготовки військових фахівців, яка відповідає викликам сучасності та потребам Збройних Сил України.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Професійна підготовка військових фахівців для потреб Збройних Сил України виявляється необхідною складовою для формування сучасної та ефективною оборонної сили. Важливість цього етапу полягає не лише в передачі технічних навичок, але й у вихованні військовослужбовців, готових проходити службу на вірність Українському народові та реагувати на виклики сучасних загроз. Цінності солідарності, лідерства та військової

етики, встановлені в процесі підготовки, є орієнтиром, що направляє військових на шлях відданості та відповідальності.

На нашу думку, подальше вивчення принципів публічного адміністрування дозволить визначити гнучкість системи та її здатність адаптуватися до нових викликів. Це важливо, оскільки сучасний воєнний конфлікт постійно змінюється, і система підготовки повинна бути готова до інновацій. Дослідження можуть бути спрямовані на аналіз ефективності впроваджених інновацій у навчальний процес, вдосконалення стратегій адаптації до гібридних загроз та вивчення впливу міжнародної співпраці на підготовку військових фахівців. Визначення оптимальних моделей адміністрування може допомогти удосконалити процеси прийняття рішень, взаємодії та внутрішньої координації.

Література

1. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37-38. Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 15.07.2023).
2. Про створення єдиної системи військової освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 1997 року №1410 (із змінами). *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%D0%BF/conv#Text> (дата звернення: 15.07.2023).
3. Баранчик П.О. Принципи діяльності органів виконавчої влади, їх посадових осіб: питання визначення дефініцій та місця окремих принципів у системі принципів. *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Юридичні науки*. 2012. № 1, Ч. 2. С. 100–108.
4. Біла книга 2019–2020. *Збройні сили України, Держспецтрансслужба, Міністерство оборони України*. 2021. 196 с.

5. Замрій О.М. Застосування принципів публічного адміністрування в роботі органів місцевої влади. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. Вип. 27, № 2. С. 58-61.
6. Зельницький А. М. Вища військова освіта - проблеми гарантування якості. *Вісник Національного університету оборони України*. 2012. № 1. С. 23-25.
7. Корж І.Ф. Військова служба в Україні: вступ, просування, припинення: дис. ...канд. юрид. наук. Київ, 2005. 222 с.
8. Марценківський В. Т. Основні тенденції розвитку військової освіти. *Вісник Національного університету оборони України*. 2010. № 4. С. 76-83.
9. Муза О. Особливості реалізації принципу належного урядування у публічному адмініструванні. *Юридичний вісник*. 2020. № 6. С. 83-89.
10. Нещадим М.І. Військова освіта України: історія, теорія, методологія, практика: дис... д-ра пед. наук: 13.00.04. Київ, 2004. 400 с.
11. Оксін В. Спеціальні принципи публічного адміністрування місцевого розвитку в Україні. *Наукові записки. Серія: Право*. 2019. Вип. 6. Спецвипуск. Т. 2. С. 24-27.
12. Петрова Л.О. Формування особистості сучасного військового керівника в системі вищої військової освіти України: дис. канд. філос. наук: 09.00.10. Харків, 2014. 200 с.
13. Поляков С. Ю. Організаційно-правові засади військової освіти в Україні (адміністративно-правовий аспект): дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2006.
14. Шопіна І.М., Гуцин О.О. Актуальні проблеми сучасного стану розвитку воєнного (військового) права як науки і навчальної дисципліни. *Форум права*. 2017. № 2. С. 144-148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_2_24 (дата звернення: 10.10.2023).

References

1. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 1 lypnia 2014 roku № 1556-VII [On Higher Education: Law of Ukraine of 1 July 2014 No. 1556-VII]. (2014). *Vidomosti Verkhovnoi Rady – The Official Bulletin of the Verkhovna Rada*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].
2. Pro stvorennia yedynoi systemy viiskovoi osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15 hrudnia 1997 roku №1410 (iz zminamy) [On the Creation of a Unified System of Military Education: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 15 December 1997 No. 1410 (as amended)]. *Verkhovna Rada Ukrainy – Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1410-97-%D0%BF/conv#Text> [in Ukrainian].
3. Baranchyk, P.O. (2012). Pryntsypy diialnosti orhaniv vykonavchoi vlady, yikh posadovykh osib: pytannia vyznachennia definitsii ta mistsia okremykh pryntsyypiv u systemi pryntsyypiv [Principles of activity of executive authorities and their officials: the issue of defining definitions and the place of individual principles in the system of principles]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu: Zbirnyk naukovykh prats. Yurydychni nauky – Bulletin of Zaporizhzhia National University: Collection of scientific works. Legal Sciences, 1, 2, 100-108* [in Ukrainian].
4. Bila Knyha 2019-2020 [White Paper 2019-2020]. (2021). *Zbroini syly Ukrainy, Derzhspetstranssluzhba, Ministerstvo oborony Ukrainy – The Armed Forces of Ukraine, State Service of Ukraine for Transport and Communications, Ministry of Defence of Ukraine*, [in Ukrainian].
5. Zamrii, O.M. (2017). Zastosuvannia pryntsyypiv publichnoho administruvannia v roboti orhaniv mistsevoi vlady [Application of the principles of public administration in the work of local authorities].

Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of the National Technical University of Ukraine, 27, 2, 58-61 [in Ukrainian].

6. Zelnytskyi, A. M. (2012). Vyshcha viiskova osvita - problemy harantuvannia yakosti [Higher military education - problems of quality assurance]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy – Bulletin of the National Defence University of Ukraine*, 1, 23-25 [in Ukrainian].
7. Korzh, I.F. (2005). Viiskova sluzhba v Ukraini: vstup, prosuvannia, pryypynennia [Military service in Ukraine: admission, promotion, termination]. *PhD thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
8. Martsenkivskiy, V.T. (2010). Osnovni tendentsii rozvytku viiskovoi osvity [Main trends in the development of military education]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy – Bulletin of the National Defence University of Ukraine*, 4, 76-83 [in Ukrainian].
9. Muza, O. (2020). Osoblyvosti realizatsii pryntsypu nalezhnoho uriaduvannia u publichnomu administruvanni [Features of the implementation of the principle of good governance in public administration]. *Yurydychnyi visnyk – Legal Bulletin*, 6, 83-89 [in Ukrainian].
10. Neshchadym, M.I. (2004). Viiskova osvita Ukrainy: istoriia, teoriia, metodolohiia, praktyka [Military Education of Ukraine: History, Theory, Methodology, Practice]. *Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
11. Oksin, V. (2019). Spetsialni pryntsypy publichnoho administruvannia mistsevoho rozvytku v Ukraini [Special principles of public administration of local development in Ukraine]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pravo – Scientific notes. Series: Law*, 6 (2), Special issue, 24-27 [in Ukrainian].
12. Petrova, L.O. (2014). Formuvannia osobystosti suchasnoho viiskovoho kerivnyka v systemi vyshchoi viiskovoi osvity Ukrainy [Formation of the personality of a modern military leader in the system of higher military education of Ukraine]. *Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

13. Poliakov, S.Y. (2006). Orhanizatsiino-pravovi zasady viiskovoi osvity v Ukraini (administratyvno-pravovyi aspekt) [Organisational and legal principles of military education in Ukraine (administrative and legal aspect)]. *PhD thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
14. Shopina, I.M., & Hushchyn, O.O. (2017). Aktualni problemy suchasnoho stanu rozvytku voiennoho (viiskovoho) prava yak nauky i navchalnoi dystsypliny [Actual problems of the current state of development of military (military) law as a science and academic discipline]. *Forum prava – Forum of Law*, 2, 144-148. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_2_24 [in Ukrainian].